

Welkom nationale viering 5 mei, Roermond, 5 mei 2024

Beste mensen,
Plaatsvervangend voorzitter Tweede Kamer Nicolien van Vroonhoven,
voorzitter Eerste Kamer Jan Bruijn,
en speciaal premier Mark Rutte,
voor wie het waarschijnlijk toch de laatste keer is
dat hij in deze functie straks het vrijheidsvuur mag aansteken.

Welkom!
Welkom in Limburg,
Waar het over 130 dagen,
precies 80 jaar geleden is,
dat de bevrijding van Nederland begon.

Het is dinsdag 12 september

- de dag dat de allereerste bevrijders zich bij het Zuid-Limburgse Mesch het land binnen vechten;
- binnen een paar dagen Maastricht – als éérste Nederlandse stad – bevrijden;
- en redelijk snel het Heuvelland zijn vrijheid teruggeeft...

maar dan ...
dán **stokt** het...

Het moet dan nog **zes** maanden duren,
voordat in heel Limburg de vlag uit kan...

Zes héle lange maanden,
waarin voor vele Limburgers,
de bevrijding zo veel zwaarder was,
dan de bezetting ooit was geweest.

Want dát is wat vele verhalen ons leren.

- Zoals het verhaal over de **dertigduizend inwoners van Kerkrade** die van de bezetter hun stad moeten verlaten. Ondanks de afgesproken gevechtspauze vallen er

tóch granaten op de stoet vluchtelingen. Een daarvan doorboort de kinderwagen van baby **Caroline Borgans**. Wonderwel overleeft zij zit; haar moeder, haar oma, opa, tante, oom en neef echter **niet** ...

- Of het verhaal over de **70 duizend Limburgers** die **gedwongen** worden te **evacuëren**, over vijandelijk gebied, in treinen die beschoten worden, naar het noorden van Nederland. Als de 26-jarige **Diny van Aubel** na vier maanden terugkeert is een bevrijd **Gennep**, is dat een compleet verwoest en leeggeplunderd Gennep. Ze schrijft in haar dagboek dat het 'dieptreurig' is en dat 'je zo weer zou gaan lopen'. Haar moeder staat 'te schreien' en wil terug naar Friesland...
- Of het verhaal over al die platgebombardeerde dorpen en steden, zoals Roermond. "**Langzamerhand worden we allemaal murw**", zo tekent de Roermondse **Jeane Groendendaal** op na het zoveelste bombardement.
"Murw" ... ,
ze noemt het een mooi woord "omdat het precies onze gevoelens uitdrukt: het kan ons niet zo heel erg meer schelen, of we vrijkomen of niet..."

Drie willekeurige verhalen ...

... en dan heb ik het nog niet gehad over de slag om de Peel;

over de '*battle of the canals*' bij Nederweert;

over de allesverwoestende gevechten in de Roerdriehoek;

de kerkrazzia's; en

het zwaar onder vuur liggende Tegelen dat zweert 25 jaar geen carnaval meer te vieren als ze maar niet gedwongen worden te vertrekken...

Waarom vertel ik deze verhalen?

- **Ik vertel ze** omdat ze een ander verhaal vertellen dan wat we allemaal op school hebben geleerd: dat nadat die ene brug te ver was; en die afgrijselijke hongerwinter begon; het zuiden dan al bevrijd zou zijn ... **niet** dus...
- **Ik vertel ze** omdat ze zo lijken op verhalen die we ook vandaag de dag horen en zien. Aan de rand van Europa; in het Midden-Oosten ... zodat we ons nog beter kunnen – én blijven – inleven hoe '**murw**' mensen zich daar moeten voelen...

- Maar **ik vertel ze** bovenal omdat ze ons leren hoe gruwelijk veel 'onze vrijheid' heeft gekost; gruwelijk veel verdriet, pijn en levens...

Ja, vandaag mogen we de vrijheid vieren – en vieren kunnen we in Limburg natuurlijk als de beste – maar laten we **nóóit** vergeten hoe zwaarbevochten deze was.

In het Kerkrade waarover ik net vertelde, staat een vredesmonument met de tekst:

“Opdat we de vrijheid waard blijven, 5 mei 1945”

Dat we de vrijheid waard blijven.

Ik denk dat we onszelf - in deze tijd - geen betere opdracht kunnen geven.

Zéker omdat het ons **aan het denken** moet zetten,
over wélke vrijheid wij het dan hebben.

Met ons cultureel programma
nemen wij u als Limburg
graag mee in die zoektocht....

Met makers en deelnemers,
die ieder op hun eigen manier,
maar zéker met hun ziel en zaligheid,
hun idee van vrijheid verbeelden..

Waarbij we als échte grensprovincie
óók de vrijheid nemen
om te vieren – te dansen – met het land
dat tóen in de greep
van een verderfelijk gedachtegoed
zijn democratie verloor,
maar nu een goede buur is...

Want ... óók dat kan vrijheid zijn:
jezelf bevrijden van stereotypen
die saamhorigheid in de weg zitten;

ook over grenzen heen...

En saamhorigheid,
beste mensen,
is dat niet precies,
waar we nu,
zo ontzettend nood aan hebben;
nu **tégen**over elkaar staan,
zoveel terrein wint op **naast** elkaar?

Laten we **vandaag** samen de vrijheid vieren,
maar voor **morgen**
- en de dagen, maanden en jaren daarna -
niet vergeten
dan we enkel samen
- als **héchte** samenleving -
die zo zwaarbevochten vrijheid waard kunnen blijven.

En wie zich afvraagt hoe het is afgelopen in Tegelen...

... De inwoners zijn inderdaad gespaard gebleven van evacuatie;
en hebben 5 jaar lang geen carnaval gevierd.
Maar dan besluiten ze
dat een gelofte gedaan in zoveel angst,
eigenlijk niet telt...

Ze zijn het weer gaan vieren.

Net zoals wij vandaag weer de vrijheid gaan vieren.
Ik nodig u allen uit met mij mee naar buiten te gaan